

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΘΑΡΡΥΝΟΜΕΝΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Απρίλιος 2022

Πίνακας περιεχομένων

α. Σκοπός της μελέτης.....	3
β. Ευρήματα της μελέτης.....	4
γ. Επισημάνσεις εκ της μελέτης.....	9
δ. Επίλογος.....	11
Πηγές Στοιχείων.....	12

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΘΑΡΡΥΝΟΜΕΝΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

α. Σκοπός της μελέτης

Αρχής γενομένης από τη δεκαετία του 1980, τα συστήματα κοινωνικών ασφαλίσεων των χωρών της Ευρώπης, πρωτίστως της Δυτικής, αντιμετώπισαν σημαντικά προβλήματα διατήρησης των υπεσχημένων παροχών και υπηρεσιών τους, χρηματοδότησής τους και εγγύησης της μελλοντικής υπόστασής τους υπέρ των κοινωνιών τους. Τα προβλήματα κατέστησαν ορατά, κατ' αρχάς στα σημεία εκείνα που αφορούσαν την υγεία των Ευρωπαίων πολιτών και τη συνταξιοδοτική τους προοπτική. Οι λόγοι εμφάνισης και όξυνσης των προβλημάτων αυτών, είναι πολλοί, αλλά ενδεικτικά αναφέρουμε μόνον εκείνους της υπογεννητικότητας και της γήρανσης του ευρωπαϊκού πληθυσμού, καθώς οι λόγοι αυτοί θεωρούνται απολύτως αντικειμενικοί και επ' αυτών παρατηρείται πλήρης συναίνεση.

Πλέον της αρρυθμίας των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους τομείς παροχών υγείας και συντάξεων, ως εκ των ανωτέρω, η είσοδος στον 21^ο αιώνα συνοδεύθηκε από την εμφάνιση νέων προβλημάτων, άλλης ιδιοσυστασίας και διαφορετικών κατευθύνσεων και επιπτώσεων, ευθέως ή εμμέσως οφειλόμενων στην κλιματική αλλαγή και στη σφοδρή μετεξέλιξή της σε κλιματική κρίση, όπως παρατηρούμε κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών και όπως επιστημονικές μελέτες κατατείνουν, διεπόμενες μάλιστα από ευρείες επιστημονικές συναινέσεις. Τα νέα αυτά προβλήματα σχετίζονται με πλειάδα κινδύνων, ενδεικτικά, κινδύνους φυσικών καταστροφών και περιβαλλοντικούς κινδύνους, η αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων των οποίων, κάθε άλλο παρά εύκολη υπόθεση αποδεικνύεται για τα ισχύοντα συστήματα κοινωνικών ασφαλίσεων ή τους κρατικούς προϋπολογισμούς.

Έναντι της οξύτητας του συνόλου των προαναφερομένων προβλημάτων, παρατηρούμε από τη δεκαετία του 1980 και εντεύθεν, ότι πολλές κυβερνήσεις ευρωπαϊκών χωρών επεδίωξαν και ενεθάρρυναν «συμμαχίες», συνεργασίες και συνέργιες μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αυτών των χωρών και των αντίστοιχων συστημάτων ιδιωτικής ασφάλισης. Έτσι, σήμερα παρατηρούμε ότι σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες πολλοί από τους προαναφερόμενους κινδύνους, είτε επιμερίζονται μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής και ιδιωτικής ασφάλισης, είτε η χρηματοδότηση τους και η αντιμετώπιση των επιπτώσεων τους εκχωρούνται στην ιδιωτική ασφάλιση. Μεταξύ των χωρών αυτών, παρατηρούμε αρκετές εκ των προηγμένων ευρωπαϊκών, όχι όμως ακόμη τη χώρα μας, παρ' ότι οι δείκτες δημογραφικής γήρανσης του πληθυσμού της και υπογεννητικότητας επιβαρύνονται δυσβάσταχτα, ενώ το οικονομικό «αποτύπωμα» των παρενεργειών των φυσικών καταστροφών και των περιβαλλοντικών κινδύνων, διογκώνεται σε ανυπολόγιστο.

Υπό το πρίσμα των ως άνω εξελίξεων, η μελέτη παρουσιάζει τις «συμμαχίες», τις συνεργασίες και τις συνέργιες που έχουν αναπτυχθεί σε επιμέρους χώρες της Ευρώπης, ακριβώς με τα συστήματα ιδιωτικής ασφάλισης των χωρών αυτών, προς όφελος των κοινωνιών τους. Σημειώνεται μάλιστα ότι αυτό το μοντέλο συνεργασίας με την ιδιωτική ασφάλιση αποδεικνύεται αποδοτικό και αποτελεσματικό, αφού έτσι αποφεύγεται αλόγιστο δημοσιονομικό κόστος, προς όφελος της κατεύθυνσης των κονδυλίων των κρατικών προϋπολογισμών αυτών των χωρών σε σαφώς αναπτυξιακούς στόχους, εθνικά και κοινωνικά ωφέλιμους και «καρποφόρους».

β. Ευρήματα της μελέτης

Όπως προκύπτει από την ακολουθούσα παρουσίαση των προγραμμάτων ιδιωτικής ασφάλισης που οι πολίτες επί μέρους ευρωπαϊκών χωρών καλούνται να διαθέτουν, είτε υποχρεωτικώς, είτε από κοινού με αντίστοιχα ασφαλιστικά προγράμματα δημόσιων δομών αυτών των χωρών, είτε προαιρετικά μεν, αλλά εναλλακτικά προς τα τελευταία, τα εν λόγω προγράμματα ιδιωτικής ασφάλισης των ευρωπαίων πολιτών, πλην των Ελλήνων, είναι πολυάριθμα και εκτείνονται σε ευρύτατο «φάσμα» ασφαλίσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, οι πολίτες των ευρωπαϊκών χωρών αναφοράς της μελέτης, καλούνται να διαθέτουν προγράμματα ιδιωτικής ασφάλισης υγείας, συντάξεων, περιουσίας, αυτοκινήτου, αστικής ευθύνης και ειδικών κινδύνων, κατά περίπτωση. Αντιθέτως, έναντι της πλειάδας αυτών των προγραμμάτων ιδιωτικής ασφάλισης, οι Έλληνες πολίτες καλούνται να διαθέτουν αξιοπρόσεκτα περιορισμένο αριθμό προγραμμάτων ιδιωτικής ασφάλισης τους, ειδικότερα καλούνται να διαθέτουν ιδιωτικό ασφαλιστήριο συμβόλαιο αυτοκινήτου και, σε απειροελάχιστες περιπτώσεις, ασφαλιστήριο συμβόλαιο αστικής ευθύνης.

Αναλυτικά, οι υποχρεωτικές, κατά τα ανωτέρω και ανά χώρα, ιδιωτικές ασφαλίσεις των ευρωπαίων πολιτών έχουν ως εξής:

Ελβετία

- **Ασφάλιση Υγείας.** Η εν λόγω ιδιωτική ασφάλιση είναι υποχρεωτική δι' όσους κατοίκους της Ελβετίας δεν είναι εντεταγμένοι στο σύστημα δημόσιας υγείας. Επί παραδείγματι, οικονομικοί μετανάστες σε μεταβατικό στάδιο μεταξύ εισόδου τους στη Χώρα και έναρξης νόμιμης εργασίας.
- **Ασφάλιση Ατυχήματος.** Ισχύει ότι ανωτέρω.
- **Ασφάλιση Οχήματος.** Υποχρεωτική δι' όλους τους οδηγούς και ιδιοκτήτες οχημάτων. Το απαιτούμενο «σχήμα» ασφάλισης υπερβαίνει την απλή ασφάλιση ευθύνης ή υπαιτιότητας, σε επί μέρους καντόνια της Χώρας.
- **Ασφάλιση Κτηρίων.** Αφορά σε κατοικίες και επαγγελματικά ακίνητα. Είναι υποχρεωτική. Το ασφαλιστρο καταβάλλεται στην Αυτοδιοίκηση των επί μέρους καντονίων, η αποζημίωση καταβάλλεται από αυτήν, ενώ ο κίνδυνος ασφαρίζεται από consortium ασφαλιστικών επιχειρήσεων.
- **Αστική Ευθύνη.** Υποχρεωτική δι' επί μέρους επαγγελματικές ιδιότητες, επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Ασφάλιση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.** Υπερβαίνει την ως άνω έννοια της αστικής ευθύνης. Αφορά σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα ενδέχεται να αφήσει ρυπογόνο αποτύπωμα στο περιβάλλον. Ενδεικτικά, χημικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών και συγκοινωνιών.
- **Ασφάλιση Κατασκευαστικών Έργων και Ευθύνης Εργοληπτών.** Υποχρεωτική για ιδιοκτήτες, κατασκευαστές και εργολήπτες.

Γαλλία

- **Ασφάλιση Υγείας.** Η εν λόγω ιδιωτική ασφάλιση είναι υποχρεωτική δι' όσους κατοίκους της Γαλλίας δεν είναι εντεταγμένοι στο σύστημα δημόσιας υγείας. Επί παραδείγματι, οικονομικοί μετανάστες σε μεταβατικό στάδιο μεταξύ εισόδου τους στη Χώρα και έναρξης εργασίας.
- **Ασφάλιση Κατοικίας.** Υποχρεωτική για τον ιδιοκτήτη και τον ενοικιαστή κατοικίας. Το «σχήμα» ασφάλισης εμπεριέχει ως υποχρεωτική και την ασφάλιση αστικής ευθύνης έναντι τρίτου.
- **Ασφάλιση Επαγγελματικού Ακινήτου.** Ισχύει ότι ανωτέρω.

- **Ασφάλιση Κηδεμόνων Μαθητών.** Είναι υποχρεωτική και αναφέρεται στην ευθύνη των κηδεμόνων έναντι του κινδύνου πρόκλησης σχολικών ζημιών από κηδεμονευόμενους μαθητές.
- **Ασφάλιση Οχήματος.** Υποχρεωτική δι' όλους τους οδηγούς και ιδιοκτήτες οχημάτων. Το απαιτούμενο «σχήμα» ασφάλισης υπερβαίνει την απλή ασφάλιση ευθύνης ή υπαιτιότητας.
- **Αστική Ευθύνη.** Υποχρεωτική δι' επί μέρους επαγγελματικές ιδιότητες, επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Ασφάλιση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.** Υπερβαίνει την ως άνω έννοια της αστικής ευθύνης. Αφορά σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα ενδέχεται να αφήσει ρυπογόνο αποτύπωμα στο περιβάλλον. Ενδεικτικά, χημικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών και συγκοινωνιών.
- **Ασφάλιση Κατασκευαστικών Έργων και Ευθύνης Εργοληπτών.** Υποχρεωτική για ιδιοκτήτες, κατασκευαστές και εργολήπτες.

Ηνωμένο Βασίλειο

- **Συνταξιοδοτική Ασφάλιση.** Υποχρεωτική δι' όλους τους Βρετανούς πολίτες και νομίμους εργαζομένους. Επιλογή φορέως, δημόσιου ή πιστοποιημένου ιδιωτικού.
- **Ασφάλιση Οχήματος.** Υποχρεωτική δι' όλους τους οδηγούς και ιδιοκτήτες οχημάτων. Το απαιτούμενο «σχήμα» ασφάλισης υπερβαίνει την απλή ασφάλιση ευθύνης ή υπαιτιότητας.
- **Ασφάλιση Κτηρίων.** Αφορά στην ασφάλιση των τεχνικών έργων ανέγερσης και επισκευής, καθώς και στην ευθύνη ιδιοκτητών και ενοικιαστών κατοικιών και επαγγελματικών ακινήτων έναντι τρίτων.
- **Αστική Ευθύνη.** Υποχρεωτική δι' επί μέρους επαγγελματικές ιδιότητες, επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Ασφάλιση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.** Υπερβαίνει την ως άνω έννοια της αστικής ευθύνης. Αφορά σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα ενδέχεται να αφήσει ρυπογόνο αποτύπωμα στο περιβάλλον. Ενδεικτικά, χημικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών και συγκοινωνιών.
- **Ασφάλιση Κατασκευαστικών Έργων και Ευθύνης Εργοληπτών.** Υποχρεωτική για ιδιοκτήτες, κατασκευαστές και εργολήπτες.

Γερμανία

- **Ασφάλιση Υγείας.** Πλέον της δημόσιας ασφάλισης υγείας, υποχρεωτικής για κατοίκους και εργαζομένους στη Γερμανία, υποχρεωτικές είναι και επί μέρους μορφές ιδιωτικών ασφαλίσεων υγείας, όπως αυτές ορίζονται από τα ομόσπονδα κρατίδια και αφορούν σε ειδικές κατηγορίες εργαζομένων, καθώς και στους οικονομικούς μετανάστες, προτού αυτοί ενταχθούν ως νομίμως εργαζόμενοι στο δημόσιο σύστημα υγείας.
- **Ασφάλιση Οχήματος.** Υποχρεωτική δι' όλους τους οδηγούς και ιδιοκτήτες οχημάτων. Το απαιτούμενο «σχήμα» ασφάλισης υπερβαίνει την απλή ασφάλιση ευθύνης ή υπαιτιότητας.
- **Ασφάλιση Κτηρίων.** Αφορά σε κατοικίες και επαγγελματικά ακίνητα. Είναι υποχρεωτική και εκτείνεται, πλέον των άλλων, στην ασφάλιση ευθύνης των ιδιοκτητών και ενοικιαστών έναντι τρίτων.
- **Αστική Ευθύνη.** Υποχρεωτική δι' επί μέρους επαγγελματικές ιδιότητες, επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Ασφάλιση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.** Υπερβαίνει την ως άνω έννοια της αστικής ευθύνης. Αφορά σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα ενδέχεται να αφήσει ρυπογόνο αποτύπωμα στο περιβάλλον. Ενδεικτικά, χημικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών και συγκοινωνιών.

- **Ασφάλιση Κατασκευαστικών Έργων και Ευθύνης Εργοληπτών.** Υποχρεωτική για ιδιοκτήτες, κατασκευαστές και εργολήπτες.

Ισπανία

- **Ασφάλιση Οχήματος.** Υποχρεωτική δι' όλους τους οδηγούς και ιδιοκτήτες οχημάτων. Το απαιτούμενο «σχήμα» ασφάλισης υπερβαίνει την απλή ασφάλιση ευθύνης ή υπαιτιότητας.
- **Ασφάλιση Υγείας.** Υποχρεωτική ιδιωτική ασφάλιση για τους οικονομικούς μετανάστες και έως ότου αυτοί εισέλθουν στο δημόσιο σύστημα υγείας.
- **Αστική Ευθύνη.** Υποχρεωτική δι' επί μέρους επαγγελματικές ιδιότητες, επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Ασφάλιση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.** Υπερβαίνει την ως άνω έννοια της αστικής ευθύνης. Αφορά σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα ενδέχεται να αφήσει ρυπογόνο αποτύπωμα στο περιβάλλον. Ενδεικτικά, χημικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών και συγκοινωνιών.
- **Ασφάλιση Κατασκευαστικών Έργων και Ευθύνης Εργοληπτών.** Υποχρεωτική για ιδιοκτήτες, κατασκευαστές και εργολήπτες.

Βέλγιο

- **Ασφάλιση Υγείας.** Υποχρεωτική η ιδιωτική ασφάλιση υγείας για τους οικονομικούς μετανάστες έως ότου αυτοί ενταχθούν στο δημόσιο σύστημα υγείας. Επίσης, συνηθίζεται ευρέως η ιδιωτική ασφάλιση υγείας προς τον σκοπό κάλυψης εκείνου του μέρους των δαπανών υγείας που δεν καλύπτει το δημόσιο σύστημα υγείας.
- **Ασφάλιση Οχήματος.** Υποχρεωτική δι' όλους τους οδηγούς και ιδιοκτήτες οχημάτων. Το απαιτούμενο «σχήμα» ασφάλισης υπερβαίνει την απλή ασφάλιση ευθύνης ή υπαιτιότητας.
- **Ασφάλιση Κατοικίας.** Υποχρεωτική για τον ιδιοκτήτη και τον ενοικιαστή κατοικίας. Το «σχήμα» ασφάλισης εμπεριέχει ως υποχρεωτική και την ασφάλιση αστικής ευθύνης έναντι τρίτου.
- **Ασφάλιση Επαγγελματικού Ακινήτου.** Ισχύει ότι ανωτέρω.
- **Αστική Ευθύνη.** Υποχρεωτική δι' επί μέρους επαγγελματικές ιδιότητες, επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Ασφάλιση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.** Υπερβαίνει την ως άνω έννοια της αστικής ευθύνης. Αφορά σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα ενδέχεται να αφήσει ρυπογόνο αποτύπωμα στο περιβάλλον. Ενδεικτικά, χημικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών και συγκοινωνιών.
- **Ασφάλιση Κατασκευαστικών Έργων και Ευθύνης Εργοληπτών.** Υποχρεωτική για ιδιοκτήτες, κατασκευαστές και εργολήπτες.

Ολλανδία

- **Ασφάλιση Υγείας.** Το δημόσιο σύστημα υγείας συνεργάζεται με consortium ασφαλιστικών επιχειρήσεων, προς τον σκοπό παροχής ασφαλιστικών παροχών υγείας υπέρ του πληθυσμού.
- **Ασφάλιση Οχήματος.** Υποχρεωτική δι' όλους τους οδηγούς και ιδιοκτήτες οχημάτων. Το απαιτούμενο «σχήμα» ασφάλισης υπερβαίνει την απλή ασφάλιση ευθύνης ή υπαιτιότητας.
- **Ασφάλιση Κτηρίων.** Η ιδιωτική ασφάλιση κτηρίων, κατοικιών και επαγγελματικών ακινήτων, αποτελεί υποχρέωση των ιδιοκτητών και ενοικιαστών τους, ενώ εκτείνεται και στην ασφάλιση της ευθύνης τους έναντι τρίτων.

- **Αστική Ευθύνη.** Υποχρεωτική δι' επί μέρους επαγγελματικές ιδιότητες, επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Ασφάλιση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.** Υπερβαίνει την ως άνω έννοια της αστικής ευθύνης. Αφορά σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα ενδέχεται να αφήσει ρυπογόνο αποτύπωμα στο περιβάλλον. Ενδεικτικά, χημικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών και συγκοινωνιών.
- **Ασφάλιση Κατασκευαστικών Έργων και Ευθύνης Εργοληπτών.** Υποχρεωτική για ιδιοκτήτες, κατασκευαστές και εργολήπτες.

Πορτογαλία

- **Ασφάλιση Υγείας.** Υποχρεωτική η ιδιωτική ασφάλιση υγείας για όσους δεν θεωρούνται μόνιμοι κάτοικοι Πορτογαλίας και δεν είναι επομένως εντεταγμένοι στο δημόσιο σύστημα υγείας.
- **Ασφάλιση Οχήματος.** Υποχρεωτική δι' όλους τους οδηγούς και ιδιοκτήτες οχημάτων. Το απαιτούμενο «σχήμα» ασφάλισης υπερβαίνει την απλή ασφάλιση ευθύνης ή υπαιτιότητας.
- **Ασφάλιση Κατοικίας.** Υποχρεωτική για τον ιδιοκτήτη και τον ενοικιαστή κατοικίας. Το «σχήμα» ασφάλισης εμπεριέχει ως υποχρεωτική και την ασφάλιση αστικής ευθύνης έναντι τρίτου.
- **Ασφάλιση Επαγγελματικού Ακινήτου.** Ισχύει ότι ανωτέρω.
- **Αστική Ευθύνη.** Υποχρεωτική δι' επί μέρους επαγγελματικές ιδιότητες, επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Ασφάλιση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.** Υπερβαίνει την ως άνω έννοια της αστικής ευθύνης. Αφορά σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα ενδέχεται να αφήσει ρυπογόνο αποτύπωμα στο περιβάλλον. Ενδεικτικά, χημικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών και συγκοινωνιών.
- **Ασφάλιση Κατασκευαστικών Έργων και Ευθύνης Εργοληπτών.** Υποχρεωτική για ιδιοκτήτες, κατασκευαστές και εργολήπτες.

Λουξεμβούργο

- **Ασφάλιση Υγείας.** Υποχρεωτική η ιδιωτική ασφάλιση υγείας για όσους δεν θεωρούνται μόνιμοι κάτοικοι Λουξεμβούργου και δεν είναι επομένως εντεταγμένοι στο δημόσιο σύστημα υγείας.
- **Ασφάλιση Οχήματος.** Υποχρεωτική δι' όλους τους οδηγούς και ιδιοκτήτες οχημάτων. Το απαιτούμενο «σχήμα» ασφάλισης υπερβαίνει την απλή ασφάλιση ευθύνης ή υπαιτιότητας.
- **Ασφάλιση Κτηρίων.** Η ιδιωτική ασφάλιση κτηρίων, κατοικιών και επαγγελματικών ακινήτων, αποτελεί υποχρέωση των ιδιοκτητών και ενοικιαστών τους, ενώ εκτείνεται και στην ασφάλιση της ευθύνης τους έναντι τρίτων.
- **Αστική Ευθύνη.** Υποχρεωτική δι' επί μέρους επαγγελματικές ιδιότητες, επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Ασφάλιση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.** Υπερβαίνει την ως άνω έννοια της αστικής ευθύνης. Αφορά σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα ενδέχεται να αφήσει ρυπογόνο αποτύπωμα στο περιβάλλον. Ενδεικτικά, χημικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών και συγκοινωνιών.
- **Ασφάλιση Κατασκευαστικών Έργων και Ευθύνης Εργοληπτών.** Υποχρεωτική για ιδιοκτήτες, κατασκευαστές και εργολήπτες.

Αυστρία

- **Ασφάλιση Υγείας.** Η ιδιωτική ασφάλιση υγείας είναι υποχρεωτική δι' όσους ζουν στην Αυστρία, χωρίς όμως να είναι ενταγμένοι στο δημόσιο σύστημα υγείας της. Ενδεικτικά, οικονομικοί μετανάστες στο προενταξιακό στάδιο και επισκέπτες μακράς διάρκειας.
- **Ασφάλιση Οχήματος.** Υποχρεωτική δι' όλους τους οδηγούς και ιδιοκτήτες οχημάτων. Το απαιτούμενο «σχήμα» ασφάλισης υπερβαίνει την απλή ασφάλιση ευθύνης ή υπαιτιότητας.
- **Ασφάλιση Κατοικίας.** Υποχρεωτική για τον ιδιοκτήτη και τον ενοικιαστή κατοικίας. Το «σχήμα» ασφάλισης εμπεριέχει ως υποχρεωτική και την ασφάλιση αστικής ευθύνης έναντι τρίτου.
- **Ασφάλιση Επαγγελματικού Ακινήτου.** Ισχύει ότι ανωτέρω.
- **Αστική Ευθύνη.** Υποχρεωτική δι' επί μέρους επαγγελματικές ιδιότητες, επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Ασφάλιση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.** Υπερβαίνει την ως άνω έννοια της αστικής ευθύνης. Αφορά σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα ενδέχεται να αφήσει ρυπογόνο αποτύπωμα στο περιβάλλον. Ενδεικτικά, χημικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών και συγκοινωνιών.
- **Ασφάλιση Κατασκευαστικών Έργων και Ευθύνης Εργοληπτών.** Υποχρεωτική για ιδιοκτήτες, κατασκευαστές και εργολήπτες.

Ιταλία

- **Ασφάλιση Οχήματος.** Υποχρεωτική δι' όλους τους οδηγούς και ιδιοκτήτες οχημάτων. Το απαιτούμενο «σχήμα» ασφάλισης υπερβαίνει την απλή ασφάλιση ευθύνης ή υπαιτιότητας.
- **Ασφάλιση Ατυχήματος.** Υποχρεωτική για όσους επιδίδονται σε χειμερινά αθλήματα, ski και snowboard.
- **Αστική Ευθύνη.** Υποχρεωτική δι' επί μέρους επαγγελματικές ιδιότητες, επιχειρήσεις και οργανισμούς.
- **Ασφάλιση Περιβαλλοντικών Κινδύνων.** Υπερβαίνει την ως άνω έννοια της αστικής ευθύνης. Αφορά σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα ενδέχεται να αφήσει ρυπογόνο αποτύπωμα στο περιβάλλον. Ενδεικτικά, χημικές βιομηχανίες και επιχειρήσεις χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών και συγκοινωνιών.
- **Ασφάλιση Κατασκευαστικών Έργων και Ευθύνης Εργοληπτών.** Υποχρεωτική για ιδιοκτήτες, κατασκευαστές και εργολήπτες.

*Η ασφάλιση οχήματος εκτείνεται στην όλη έννοια motor insurance και συμπεριλαμβάνει, πλέον των αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών, σκάφη και αεροσκάφη όλων των τύπων και κατηγοριών.

Η πολιτική ενθάρρυνσης των ιδιωτικών ασφαλίσεων στις ευρωπαϊκές χώρες αναφοράς, δημιουργεί σημαντικά οφέλη, οικονομικά και ασφαλιστικά, τόσο για τα ίδια τα κράτη που την ακολουθούν, όσο και για τους ευρωπαίους πολίτες που προστατεύονται έναντι κινδύνων που τους απειλούν και του κόστους των επιπτώσεων της επέλευσής τους. Ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, η έμπρακτη ενθάρρυνση των συνταξιοδοτικών ασφαλίσεων περιορίζει αισθητά το «βάρος» της χρηματοδότησής τους από κονδύλια των προϋπολογισμών ευρωπαϊκών χωρών, ενώ η ενθάρρυνση των ασφαλίσεων κατοικιών και επιχειρήσεων, περιορίζει το «βάρος» αποκατάστασης ζημιών από την επέλευση φυσικών και καιρικών φαινομένων, επίσης.

Αντιθέτως, το «βάρος» αυτό είναι δυσβάστακτο για τη χώρα μας, η οποία δεν εφαρμόζει πολιτικές ενθάρρυνσης των ιδιωτικών ασφαλίσεων, παρά τις διαχρονικές, ευρωπαϊκές και ευρύτερες διεθνείς τάσεις επί του θέματος. Έτσι, η χώρα μας κατευθύνει ποσοστό 18% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της στη χρηματοδότηση συντάξεων, χωρίς βεβαίως εκ του αποτελέσματος να επιτυγχάνει την πρόοδο και την αναβάθμισή τους. Στην πραγματικότητα, η χρηματοδότηση αυτή είναι άνευ αντικρίσματος, αφού οι συντάξεις ευρίσκονται σε τέλμα και τα κονδύλια χρηματοδότησής τους λείπουν από άλλους στόχους υψηλού δυνητικού αποτελέσματος. Κατά την ίδια έννοια, η χρηματοδότηση του κόστους αποκατάστασης ζημιών από την επέλευση κινδύνων φυσικών καταστροφών, ανήλθε σε € 1,7 δισ., κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ των αρχών του έτους 2020 και του Αυγούστου του έτους 2021, και στέρησε τον οικονομικό προϋπολογισμό της χώρας από δυνατότητες ισόποσης χρηματοδότησης αναπτυξιακών πρωτοβουλιών υψηλού αποτελέσματος, βεβαίως προς όφελος εθνικών σκοπών και της κοινωνίας μας.

Ως εκ των ανωτέρω, αβίαστα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η διαχρονική εμμονή σε «κρατικιστικές» ασφαλιστικές αντιλήψεις και η παρατεινόμενη αναποφασιστικότητα ενθάρρυνσης των ιδιωτικών ασφαλίσεων, κοστίζουν πολύ στο κράτος μας και στους πολίτες του, εν μέσω μάλιστα των περαιτέρω επιδεινούμενων δεικτών υπογεννητικότητας και δημογραφίας του πληθυσμού μας, αλλά και των δυσμενών προβλέψεων της συχνότητας επέλευσης κινδύνων φυσικών καταστροφών (natural disasters ή man-caused disasters), είτε εκ της κλιματικής κρίσης, είτε εξ άλλων παραγόντων.

γ. Επισημάνσεις εκ της μελέτης

Σύμφωνα με συνδυαστικά στοιχεία των αντασφαλιστικών ομίλων Munich Re και Swiss Re, οι προκληθείσες ζημιές από την επέλευση κινδύνων φυσικών καταστροφών, ανήλθαν παγκοσμίως σε \$ 280 δισ., κατά το έτος 2021, σε \$ 210 δισ., κατά το έτος 2020, και σε \$ 170 δισ., κατά το έτος 2019. Σε επαρκές τμήμα της, μείζον στις προηγμένες χώρες, η αποκατάσταση των εν λόγω ζημιών χρηματοδοτήθηκε από την ενεργοποίηση υφιστάμενων ιδιωτικών ασφαλιστηρίων και αντασφαλιστηρίων συμβολαίων, ενώ κατά το υπόλοιπό τους οι ζημιές αυτές αποκαταστάθηκαν με δημόσιους χρηματοδοτικούς πόρους ή, πάλι δεν αποκαταστάθηκαν. Η αφορώσα στη χώρα μας πραγματικότητα, την κατατάσσει στις τελευταίες δύο εκδοχές, σε αντίθεση προς τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες αναφοράς της μελέτης, που κυρίως κατατάσσονται στην πρώτη εκδοχή.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω, είναι προφανής η αξία πολιτικών που προάγουν την ατομική ευθύνη, την κινητροδοτούν και ενθαρρύνουν έμπρακτα την ιδιωτική ασφάλιση, αφού εν τέλει οι πολιτικές αυτές κατατείνουν επίσης σε υψηλό κοινωνικό όφελος, σε υψηλό βαθμό προστασίας των πολιτών και των περιουσιών τους, σε αντιστοίχως υψηλό δημοσιονομικό όφελος και στη διαμόρφωση καλών δυνατοτήτων χρηματοδότησης στρατηγικών αναπτυξιακών στόχων, κοινωνικού και εθνικού σκοπού. Υπό το «φως» μάλιστα των εντεινόμενων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και στη χώρα μας, οι πολιτικές αυτές προέχει να επισπευσθούν και να εφαρμοσθούν, προς τον σκοπό της αμεσότερης εφικτής άντλησης των ως άνω ωφελειών.

Η διαχρονική απουσία πολιτικών συστηματικής ενθάρρυνσης των ιδιωτικών ασφαλίσεων στη χώρα μας, πλέον των ανωτέρω, διαφαίνεται και στα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί. Τα στοιχεία του πίνακα εμφανίζουν τα ιδιωτικά ασφάλιστρα ως ποσοστό (%) του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος των χωρών αναφοράς, τα κατά κεφαλή ιδιωτικά ασφάλιστρα και τις συντάξεις ως ποσοστό (%) του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος των εν λόγω χωρών.

α/α	Χώρες	Ιδιωτικά Ασφάλιστρα ως ποσοστό (%) του Α.Ε.Π.	Ιδιωτικά Ασφάλιστρα κατά κεφαλή (€)	Συνταξιοδοτικές Παροχές ως ποσοστό (%) του Α.Ε.Π.
1	Ελλάδα	2.6	405	18.3
2	Αγγλία	9.9	3.709	6.5
3	Αυστρία	4.8	2.027	13.7
4	Βέλγιο	6.0	2.374	11.1
5	Γαλλία	8.7	2.937	14.5
6	Γερμανία	6.6	2.657	9.9
7	Ελβετία	7.7	5.835	6.6
8	Ισπανία	5.1	1.199	11.9
9	Ιταλία	9.6	2.666	16.9
10	Κύπρος	4.4	1.033	
11	Ολλανδία	9.6	4.405	5.6
12	Πορτογαλία	4.9	964	14.7

Η επισκόπηση των στοιχείων του πίνακα, οδηγεί στις εξής άμεσες επισημάνσεις:

1. Το ποσοστό (%) των Ιδιωτικών Ασφαλίσεων στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της χώρας μας, είναι αισθητά χαμηλό, συγκριτικά προς τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες αναφοράς της μελέτης. Αυτό επιβεβαιώνει τη διαφορετική προσέγγιση των ιδιωτικών ασφαλίσεων από τη χώρα μας και από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες αναφοράς της μελέτης. Ταυτοχρόνως, επιβεβαιώνεται η απουσία πολιτικών ενθάρρυνσης της ατομικής ασφαλιστικής ευθύνης, όπως κατά κανόνα συμβαίνει στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες αναφοράς.
2. Ομοίως, τα κατά κεφαλή ιδιωτικά ασφάλιστρα είναι πολύ χαμηλά στη χώρα μας, έναντι των υπολοίπων ευρωπαϊκών χωρών αναφοράς. Οι αποστάσεις ανάμεσα στα κατά κεφαλή ιδιωτικά ασφάλιστρα της χώρας μας και στα αντίστοιχα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών αναφοράς, δεν εξηγούνται από το υψηλότερο κατά κεφαλή εισόδημα αυτών των ευρωπαϊκών χωρών, έναντι του αντίστοιχου της Ελλάδας, καθώς είναι έως και πολλαπλάσιες των αντίστοιχων αποστάσεων κατά κεφαλή εισοδήματος. Επομένως, φαίνεται και πάλι η απουσία συστηματικών πολιτικών ενθάρρυνσης της ατομικής ασφαλιστικής ευθύνης στη χώρα μας, έναντι άλλων χωρών της Ευρώπης.
3. Ως εκ των ανωτέρω, δεν εκπλήσσει το υψηλότερο ποσοστό (%) των συντάξεων στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της χώρας μας συγκριτικά προς την πλειονότητα των υπολοίπων ευρωπαϊκών χωρών της αναφοράς μας. Στο πλαίσιο όσων έχουμε προαναφέρει περί υπογεννητικότητας και γήρανσης του πληθυσμού της χώρας μας, η απουσία συνεργιών με την ιδιωτική ασφάλιση θέτει σε κίνδυνο την ευστάθεια του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων, αλλά και τη συνοχή της κοινωνίας μας, στην προοπτική της. Επομένως, η ενθάρρυνση της ατομικής ασφαλιστικής ευθύνης και στις συντάξεις, όπως άλλωστε και στην προστασία έναντι κινδύνων φυσικών καταστροφών, αποτελεί αναγκαίο όρο περαιτέρω οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας μας και σύγκλισης των ασφαλιστικών πολιτικών της προς τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές, με προφανείς ωφέλειες και αποτελέσματα.

Οι προηγούμενες επισημάνσεις, οι οποίες απλώς αναφέρονται σε δύο μόνον από τους ασφαλιστικούς κινδύνους που αντιμετωπίζει η ελληνική κοινωνία, στον κίνδυνο των φυσικών καταστροφών και στον αντίστοιχο της μελλοντικής ευστάθειας του συνταξιοδοτικού συστήματος, προτείνουμε να αποτελέσουν αφορμές διαμόρφωσης πολιτικών συστηματικής ενθάρρυνσης της ατομικής ασφαλιστικής ευθύνης στη χώρα μας και ανάπτυξης κατάλληλων συμπράξεων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα επί ασφαλιστικών θεμάτων αμοιβαίου ενδιαφέροντος, υπό τη στενότητα μάλιστα των χρονικών περιθωρίων αντιμετώπισης των επιπτώσεων των ανωτέρω θεμάτων, προς όφελος της κοινωνίας και της οικονομίας μας.

δ. Επίλογος

Ήδη από το έτος 1985 και εντεύθεν, το ελληνικό σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων αποδεικνύεται ελλειμματικό και επιδοτείται από κονδύλια του κρατικού προϋπολογισμού. Ο αναδιανεμητικός χαρακτήρας του και η απουσία κεφαλαιοποιητικών γνωρισμάτων, σε συνδυασμό με τις δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις, το «εγκλωβίζουν» σε σημεία χαμηλής απόδοσης και αντιστοίχως χαμηλών παροχών, ενώ αρκετές φορές, κατά το παρελθόν, η προοπτική του «διαβρώθηκε» περαιτέρω, σε βάρος της δυνατότητάς του να ανταποκριθεί σε υπεσχημένα προς τις νυν και επόμενες γενιές εργαζομένων, αφού λειτούργησε ως ύστατη λύση στα κατά καιρούς δημοσιονομικά προβλήματα και αδιέξοδα δημοσίου χρέους της χώρας μας. Επιπλέον, το ελληνικό σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων παραμένει παραδοσιακό στην αντίληψη των ορίων του, αφού ως εκ των προβλημάτων του αδυνατεί να επεκταθεί σε άλλους τομείς ασφαλιστικού ενδιαφέροντος της κοινωνίας μας, ενώ δεν συνεργάζεται με τον θεσμό της ιδιωτικής ασφάλισης, προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης του βαθμού ασφαλιστικής προστασίας των μελών της κοινωνίας μας. Έτσι, ο βαθμός ασφαλιστικής προστασίας των Ελλήνων πολιτών και των περιουσιών τους παραμένει σε αξιοπρόσεκτα χαμηλό επίπεδο, συγκριτικά προς πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Καθώς το κόστος των ανωτέρω επηρεάζει δυσμενώς τα δημόσια οικονομικά της χώρας μας και αφαιρεί πόρους και κονδύλια από αποδοτικές εναλλακτικές χρήσεις αναπτυξιακού σκοπού, οι συνθήκες είναι πλέον ώριμες, ώστε να διαμορφωθούν και κυρίως να εφαρμοσθούν κυβερνητικές πολιτικές ενθάρρυνσης της ατομικής ασφαλιστικής ευθύνης και κινητροδότησής της, στη χώρα μας, επεκτεινόμενες, κατά την ευρωπαϊκή εμπειρία, σε στρατηγικούς τομείς των ασφαλίσεων ζωής και υγείας, των ασφαλίσεων περιουσίας και των ασφαλίσεων αστικής ευθύνης, όπως ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, στους τομείς των συνταξιοδοτικών ασφαλίσεων, των ασφαλίσεων κατοικίας και επιχειρήσεων, καθώς και των ασφαλίσεων επαγγελματικής αστικής ευθύνης. Το κόστος ενδεχόμενης αναποφασιστικότητας ή αναβλητικότητας, θα είναι ακόμη πιο δυσβάστακτο, αφού οι δημογραφικοί κίνδυνοι διογκώνονται και διακυβεύουν την υπόσταση του ασφαλιστικού μας συστήματος, ενώ «νεόκοποι» κίνδυνοι, όπως οι προκύπτοντες από την κλιματική αλλαγή, διακυβεύουν ζωτικά περιουσιακά στοιχεία και εκμεταλλεύσεις των Ελλήνων πολιτών, πλέον της συνταξιοδοτικής τους προοπτικής, ενώ ταυτοχρόνως στερούν τους Έλληνες πολίτες από βέλτιες παροχές, οφέλη και δικαιωματικές αποζημιώσεις που οι ασφαλίσεις ζωής και υγείας, περιουσίας και αστικής ευθύνης μπορούν να εγγυηθούν.

Επί του θέματος και της λύσης του, ο «τροχός» έχει ήδη εφευρεθεί στις χώρες της Ευρώπης (και όχι μόνον) και συνίσταται στην ενθάρρυνση πολιτικών ιδιωτικής ασφάλισης, στη κινητροδότηση της ατομικής ασφαλιστικής ευθύνης και στην ανάπτυξη συνεργιών μεταξύ του δημοσίου συστήματος ασφάλισης και του θεσμού των ιδιωτικών ασφαλίσεων στη χώρα μας, στο πλαίσιο όσων η μελέτη αυτή περιέγραψε ως ισχύοντα στις ευρωπαϊκές χώρες αναφοράς.

Πηγές Στοιχείων

1. *INSURANCE EUROPE*
2. *Αντασφαλιστικοί Όμιλοι MUNICH RE και SWISS RE*
3. *EFICERT*
4. *NATION MASTER*
5. *O.E.C.D.*